

ПРОТИВООБЩЕСТВЕНИ ПРОЯВИ И ПРЕСТЪПЛЕНИЯ НА МАЛОЛЕТНИТЕ И НЕПЪЛНОЛЕТНИТЕ ЛИЦА В ОБЛАСТ СТАРА ЗАГОРА ПРЕЗ 2021 ГОДИНА

Малолетни и непълнолетни лица, водени, заведени и снети от отчет в детските педагогически стаи (ДПС) за извършени от тях противообществени прояви и престъпления

През 2021 г. на отчет¹ в детските педагогически стаи в област Стара Загора са водени 542 малолетни и непълнолетни лица за извършени от тях противообществени прояви и престъпления. В сравнение с 2020 г. броят им се увеличава с 49, или с 9.9%.

Основните характеристики на водените на отчет в ДПС лица са следните:

- непълнолетни (на възраст от 14 до 17 години) - 82.7%;
- малолетни (8 - 13 години) - 17.3%;
- момчетата - 469 (86.5%);
- момичета - 73 (13.5%);
- учащи - 326 лица (60.1%);
- в криминогенна среда живеят 300 малолетни и непълнолетни, или 55.4%.

Броят на заведените² на отчет в ДПС през 2021 г. малолетни и непълнолетни е 127, или 23.4% от всички водени на отчет лица, като 86.6% от тях са непълнолетни.

Фиг. 1. Малолетни и непълнолетни лица, водени и заведени на отчет в ДПС в област Стара Загора през периода 2017 – 2021 година

¹ Съгласно чл. 26, ал. 1 от Правилника за детските педагогически стаи малолетните и непълнолетните се водят на отчет за срок от 2 години, след което се снемат от отчет, ако през този период не са извършвали повторно противоправни деяния.

² Включват се всички малолетни и непълнолетни, които са били новозаведени на отчет в ДПС през календарната година

През 2021 г. **снети от отчет в ДПС** са 110 малолетни и непълнолетни лица, или 20.3% от водените на отчет през годината. Поради поправка на поведението са отпаднали 63 лица (57.3%), 46 лица (41.8%) - поради навършване на 18-годишна възраст и на други основания – 1 лице (0.9%).

Противообществени прояви

За извършени **противообществени прояви** през 2021 г. през ДПС в област Стара Загора са преминали 319 малолетни и непълнолетни. В сравнение с 2020 г. техният брой намалява с 19 или с 5.6%. Момчетата са 245, или 76.8%, а момичетата - 74, или 23.2%.

В структурата на противообществените прояви по видове най-голям е броят и делът на преминалите през ДПС за:

- бягство от дома (от вкъщи), от специализирана институция или от социална услуга от резидентен тип - 42 лица, или 13.2%;
- повреждане на обществена и/или частна собственост – 34 лица (10.7%);
- непристойно и/или хулиганско поведение на обществено място - 28 лица (8.8%);
- прояви на насилие и агресия - 24 лица (7.5%);
- употреба на психотропни вещества - 21 лица (6.6%);
- скитничество - 16 лица (5.0%).

Извършени престъпления

През 2021 г. малолетните и непълнолетните лица, преминали през ДПС за извършени престъпления, в област Стара Загора са 247.

Кражбите на имущество са най-разпространените престъпления, извършвани от малолетните и непълнолетните. Извършителите на кражби са 101 лица или 40.9% от всички лица, преминали през ДПС за извършени престъпления. Най-висок е делът на извършителите на кражби от домовете - 31.7% (32 лица), на взломни кражби - 20.8% (21 лица) и на кражби от магазини или други търговски обекти - 15.8% (16 лица).

Фиг. 2. Малолетни и непълнолетни лица, преминали през ДПС, по някои видове престъпления през 2021 година

Малолетни и непълнолетни, пострадали от престъпления

През 2021 г. в област Стара Загора регистрираните в ДПС пострадали от престъпления са 71 лица на възраст 8 - 17 години, от които 12 (16.9%) са момичета. Малолетни са 32 лица (45.1%), а непълнолетни - 39 (54.9%). Най-голям е броят и съответно относителният дял на малолетните и непълнолетните, пострадали от кражби на имущество – 38 лица (53.5%) и от телесна повреда - 11 лица (15.5%).

Дейност на местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните лица

През 2021 г. местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните в област Стара Загора са образували 284 възпитателни дела, като 205 (72.2%) от тях са образувани по предложение на органите на прокуратурата. Броят на **решените дела** е 247. От тях в срок до един месец са решени 115 дела, или 46.6%. Прекратени на различни основания са 32 дела, или 11.3% от образуваните възпитателни дела.

През 2021 г. местните комисии са наложили 418 **възпитателни мерки** в съответствие с чл. 13, ал. 1 от Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните на 246 лица на възраст от 8 до 17 години за извършените от тях 319 общественоопасни деяния³.

Най-често налаганите възпитателни мерки са:

- предупреждение - 170 възпитателни мерки (40.7%);
- поставяне под възпитателен надзор на обществен възпитател - 111 мерки (26.6%);
- поставяне под възпитателен надзор на родителите или на лицата, които ги заместват, за полагане на засилени грижи - 43 мерки (10.3%);
- предупреждаване за настаняване във възпитателно училище интернат (ВУИ) с изпитателен срок до 6 месеца - 30 мерки (7.2%);
- задължаване да участва в консултации, обучения и програми - 23 мерки (5.5%).

³ Общественоопасните деяния включват извършените от лицата противообществени прояви, престъпления и административни нарушения.

Методологични бележки

Статистическото изследване на противообществените прояви и престъпления на малолетните и непълнолетните осигурява информация на базата на годишни данни за лицата водени, заведени, снети и преминали през детските педагогически стаи, лицата с наложени възпитателни мерки за извършени общоопасни деяния, както и за пострадалите малолетни и непълнолетни от престъпления. Източник на информацията са местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните.

Обект на наблюдението е дейността на местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните.

Единици на наблюдение са малолетните и непълнолетните, извършители на противообществени прояви и престъпления.

Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните е компетентен орган, който разглежда възпитателни дела, привежда в изпълнение наложените мерки съгласно Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (ЗБППМН) и осъществява контрол по изпълнението им.

Малолетни лица са лицата на възраст от 8 до 13 навършени години.

Непълнолетни лица са лицата на възраст от 14 до 17 навършени години.

Противообществената проява е деяние, което е общественоопасно и противоправно или противоречи на морала и добрите нрави.

Детските педагогически стаи са специализирани заведения, които участват в превенцията на престъпността и противообществените прояви, извършени от малолетните и непълнолетните.

В броя на водените на отчет в ДПС през годината се включват малолетни и непълнолетни, извършили престъпления и/или противообществени прояви; осъдени за престъпления от общ характер; освободени от поправителните домове (ПД); освободени от ВУИ; освободени от социално-педагогическите интернати (СПИ). Малолетните и непълнолетните се водят на отчет за срок от 2 години, след което се снемат от отчет, ако през този период не са извършили повторно противоправни деяния. В броя на водените на отчет в ДПС **не се включва** броят на малолетните и непълнолетните, които са **преминали през ДПС**.

В броя на заведените на отчет в ДПС през годината се включват малолетни и непълнолетни, които са били новозаведени през отчетната.

В броя на снетите от отчет в ДПС през годината се включват малолетни и непълнолетни лица, които през отчетната година са отпаднали от отчет, като е посочена причината за снемане от отчет.

В броя на преминалите през ДПС се включват малолетни и непълнолетни лица, които са извършили незначителни деяния, за които еднократната намеса на полицейски органи е била достатъчна и няма основания за тяхното завеждане на отчет в ДПС.

Възпитателна мярка е алтернативна на наказанието мярка за възпитателно въздействие спрямо малолетен или непълнолетен, извършил противообществена проява, и непълнолетен, освободен от наказателна отговорност по чл. 61 от Наказателния кодекс, и се налага с цел преодоляване на отклоненията в поведението, предотвратяване на бъдещи нарушения и интеграция в обществото.

В броя на малолетните и непълнолетните лица с наложени възпитателни мерки се включват всички малолетни и непълнолетни, извършители на противообществени прояви, престъпления или административни нарушения, спрямо които са наложени възпитателни мерки съгласно ЗБППМН. С оглед на деянието може да се наложи **повече от една** възпитателна мярка с изключение на възпитателните мерки „настаняване в СПИ“ и „настаняване във ВУИ“.

В броя на малолетните и непълнолетните лица, пострадали от престъпления, се включват лицата, пострадали от различни видове престъпления по местоизвършване на деянието, а не по местоживееене на лицата.

Допълнителна информация относно методологията и данните от наблюдението за дейността на местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните е публикувана на сайта на НСИ (<http://www.nsi.bg>), раздел „Правосъдие и престъпност“, както и в Информационна система „ИНФОСТАТ“ (https://infostat.nsi.bg/infostat/pages/module.jsf?x_2=63).